

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון תתקלג

ערב ש"ק פ' תזריע-מצורע

[באה"ק פ' אחרי-קדושים, ה'תשע"ב]

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', 'חיילי בית דוד' - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שישים ושתיים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וק"י שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" נועה תחי ליום הולדתה השישי ביום בדרי"ח אייר - א' אייר, ה"י תהא שנת עשירות וברכות ולזכות אחי

החייל ב"צבאות השם" דניאל-ל שניאור זלמן שיחי

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ח ר' נתנאל אליהו וווגתו מרת שרה רבקה שיחי אבוקסיס

***

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ח ר' חנו הלוי ב"ר אברהם הלוי ז"ל לוי

נפטר ביום ל' ניסן - אדר"ח אייר ה'תשנ"ו

וווגתו מרת אסתר רחל ב"ר אלי' מיכל ז"ל לוי

נפטרה ביום וא"ו שבט ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנם

הרה"ח ר' מנחם מענדל הלוי וווגתו מרת דאבא שיחי לוי

ומשפחתם שיחי

***

לעילוי נשמת

ר' שלמה ב"ר מסעוד ע"ה

נפטר ביום ג' אייר, ה'תשכ"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בני משפחתו שיחי

***

לעילוי נשמת

הו"ח ר' סיני מאיר ב"ר משה ע"ה דזוליאן

נפטר בדמי ימיו, בן ס"א שנה, אור ליום ז"ך ניסן ה'תשע"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י ידידו

הרה"ח ר' יוסף יצחק הלוי וווגתו מרת גיטל רחל שיחי שגלוב

נדפס לעילוי נשמת ר' אורי אהרן יואל ב"ר יוסף אר"י לייב ז"ל ופאולין רות ב"ר יצחק ע"ה

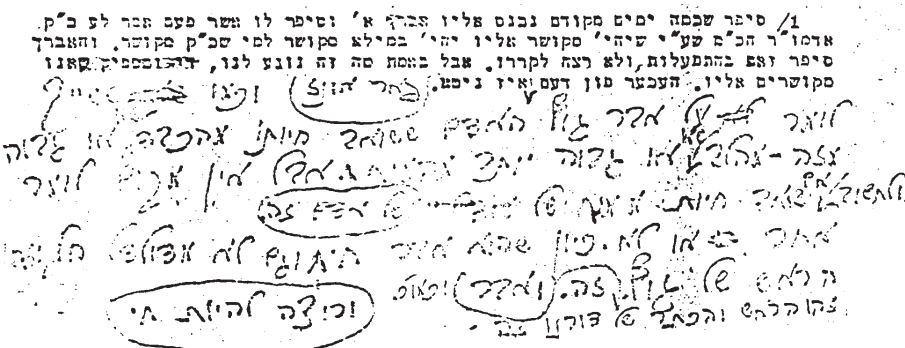
ולענין ר' יוסף אר"י לייב ב"ר משה באר וווגתו מרת חשוא ב"ר נטע אורי הכהן ע"ה

ולענין ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה ולענין יוסף ב"ר אר"י ע"ה

ו"הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחי — לשפע ברכות עד בלי די

עבורנו אין למעלה מזה

בקשר עם ב' אייר, הבאנו צילום נדיר ומיוחד (מוקטן) מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על ראשי-דברים משיחת ליל ב' אייר ה'שי"ת (נדפסה ב"שיחות קודש" ה'שי"ת (הוצאת תשנ"ח) ע' 33 ואילך)

פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה):

המשך השיחה מהעמוד הקודם:

במשך הדורות היו ליהודים כו"כ צרות, אך עד לפני שנתיים לא הי' מעולם כזה דבר! ויה"ר שה"מטמוניות של זהב" שאצל בני"י יתגלו, ושישתמשו בזהב עבור בית המקדש השלישי, בגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש.

(תרגום חפשי משיחת ש"פ מצורע, ז' ניסן ה'תשמ"א - בלתי מוגה)

ב"ה

3 דבר מלכות

ה"דרך ישרה" הקלה והמהירה ביותר / משיחת ש"פ חזריע מצורע התנש"א

7 זמן הגאולה

"ביום טהרתו" כאשר יהודים עושים תשובה / פרשת השבוע באור הגאולה

12 המעשה הוא העיקר

ע"י דוגמא חי' שמחנהג ברגילות למעלה מדרך הטבע / הוראות למעשה בפועל

13 ניצוצות של משיח

עקשנות שאינה מובנת כלל / לקט פתגמים וקטעים קצרים בעניני גאולה ומשיח

14 וילחום מלחמת ה' - וינצח

כבר לא עושים חגיגות / שיחות בענין שלימות העם והארץ

15 כתב יד קודש

עבורנו אין למעלה מזה / צילום נדיר מהגהת כ"ק אד"ש מה"מ לשיחת ב' אייר ה'שי"ת

יחי המלך

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213 • טל': 347-675-5771

סניף ארץ הקודש: ת.ד. 2025 כפר חב"ד, 60840 • טל': (03) 960-0667 • פקס: (03) 960-7219

דואר אלקטרוני: chinuch@neto.net.il • אינטרנט: www.moshiach.net/blind

כבר לא עושים חגיגות

כאן המקום להזכיר בנוגע ל"ווילדקייט" שישנה אצל יהודים מסויימים למסור חלק מארץ ישראל, הארץ שהקב"ה אמר עלי' "אני נותן לכם לאחוזתה", שזהו הרי פסוק המופיע בתורה שבכתב שאפילו הצדוקים מודים בו, וגם גוים מודים בו שהרי זה מובא ב"ביבל", אפי' כפי שתרגמוהו לשבעים לשון, בלשון עם ועם.

וכאן ישנם יהודים מסויימים הרוצים לילך נגד הפסוק ולמסור בפועל חלק מארץ ישראל לגוים, מצד פחדנות!

שזו הרי טעות הכי גדולה, לא רק היפך הדת, אלא היפך השכל, ואפילו היפך נפש השכלית של בהמה והיפך השכל והמדות של נפש הבהמית וכו' – שהרי אפילו מצד פחדנות לא שייך לרקוד בתוך האש או להעמיד את הצואר בפני החרב ולומר הנני מוכן ומזומן ר"ל!...

ואילו כאן קופצים ממש אל תוך האש ע"י מסירת חלקים מארץ ישראל!

ואלו הסבורים שע"י הצבעתם בעד מסירת חלקים מארץ ישראל לגוים, אע"פ ש"אני נותן לכם לאחוזתה", ימנו אותם לחברי כנסת – עליהם לדעת שצריכים ל"ונתן הבית": הכנסת כפי שהיא עכשיו איננה הבית האמיתי, כיון שבבית זה יושבים קומוניסטים, מוסלמים ונוצרים, עד לכאלו שרוצים למסור חלקים מארץ ישראל שעליהם לא יודעים איזה תואר לומר, ובכלל לא זקוקים לומר עליהם תואר, משום שהם בעצמם צועקים שבשביל השלום הכל כדאי, אפילו למסור את כל ארץ ישראל (כידוע ומפורסם אפילו בעיתונים ("פייפערס"))!

ולכן צריכים ל"ונתן את הבית", ולבנות בית חדש שיהי' בית אמיתי.

וכמדובר כמ"פ, שהעולם מזדעזע, ומיום ליום הזעזועים גוברים יותר.

וכפי שרואים שהיום כבר הפסיקו לרמות את עצמם, לטעות ולומר על החוזה האומלל ד"קעמפ דייוויד", ע"ש "דוד מלך ישראל חי וקיים", שחתמו עליו לפני מס' שנים – שהוא דבר טוב וצריכים לשמוח על זה וכו'.

קעת כבר לא עושים לכבוד זה שום חגיגות ("באנקעטן"), לא טופחים לעצמם על השכם ולא מאחלים אחד לשני "מזל טוב" וכו'.

ובאמת, במקום לשלוח מכתבים שיש לקבוע יום זה (של חתימת ההסכם) כ"יום טוב" – היו צריכים לשלוח מכתבים שזהו יום מר ונורא, מר צער ומבהיל.

מה שפעלו ע"י החתימה על החוזה האומלל הנ"ל, הוא בכי'; אינני רוצה לומר לדורות משום שמשיח בא תיכף ומיד – אבל "מקץ שנתיים ימים" מאז שחתמו על זה רואים כיצד הלחץ על היהודים הולך וגובר!

והמצב הוא כ"כ חשוך ומר ("א ביטערע מצב") שישנם כאלו השמים חושך לאור ומר למתוק, וכן אור לחושך, שהא בהא תליא: מעולם לא קרה בהיסטוריה של עם ישראל שיהודים יפגעו בעצמם ע"י עשיית דבר המבהיל כמסירת חלקים מארץ ישראל ששייכת להם – לגוים!

ה"דרך ישרה" הקלה והמהירה ביותר

כיון שכבר נסתיימו "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות" – מהי ה"דרך ישרה" (הקלה והמהירה ביותר מבין כל דרכי התורה) שיבור לו האדם (כללות כנ"י) שגמר עניני העבודה כדי לפעול התגלות וביאת המשיח? ● ההוספה בלימוד התורה בעניני משיח והגאולה היא ה"דרך ישרה" לפעול התגלות וביאת המשיח והגאולה בפועל ממש ● ועל של פועל באתי - ובודאי יעוררו ויפרסמו בכל מקום ומקום: כדי לפעול התגלות וביאת המשיח תיכף ומיד - על כאו"א מישראל להוסיף בלימוד התורה (במיוחד) בעניני משיח וגאולה ● קטעים משיחת ש"פ תזריע-מצורע, ו' אייר ה'תנש"א - מוגה

"רבי".

ויש לומר הביאור בזה – בהמשך להאמור לעיל בנוגע להתגלות וביאת המשיח:

רבי (רבינו הקדוש) – עליו נאמר (בזמנו) "אם משיח מאותן שחיין עכשיו ודאי היינו **רבינו הקדוש**, דסובל תחלואים וחסיד גמור הוה", דאף שהי' "חסיד גמור", שגמר עבודתו³, אעפ"כ הי' סובל תחלואים, תחלואי הגלות, כמו משיח (ששמו "חיוורא דבי רבי", "מצורע של בית רבי"), שעם היותו בתכלית השלימות, סובל וכואב תחלואי הגלות (כנ"ל*)."

א. התחלתו [של פרק שני דאבות הוא: "רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם":

ובהקדם הדיוקים במשנה זו – ומהם¹: (א) "איזו היא דרך ישרה" – הרי מקרא מלא דיבר הכתוב² "ישרים דרכי ה'", (ב) "(שיבור לו) **האדם**" – "אדם" דייקא, ש"אדם הוא במדרגה גדולה . . שלימו דכולא" (כנ"ל*), (ג) הקשר לבעל המאמר – "רבי אומר" – רבינו הקדוש, ולא בשמו ("רבי יהודה הנשיא", כפי שנזכר תיכף במשנה שלאח"ז), אלא בתואר

1) בהבא לקמן – ראה גם סה"ש תש"נ ח"ב ע' 420 ואילך. ועוד.

2) הושע יד, יו"ד.

3) ע"ד הפירוש ב"צדיק גמור" – "מלשון כלי שנגמר מלאכתו" (לקו"ת דרושי סוכות פא, א).

(* ס"ב בהשיחה (סה"ש ע' 490).

(* ס"ד בהשיחה (סה"ש תנש"א ח"ב ע' 492).

ותוכן מאמרו – "רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם": "האדם" – קאי על "אדם הזה (ש"הוא במדרגה גדולה . . שלימו דכולא)" כשמוכשרין מעשיו ותיקן כל הדברים . . רק פסולת שבסוף לבושי עדיין לא נתברר כו" מצד ענין הגלות – כמו רבי; ובדורנו זה – דור האחרון של הגלות, עקבתא דמשיחא, שכבר נסתיימו ונשלמו כל עניני העבודה שהיו צריכים להעשות במשך זמן הגלות – י"ל שכל בני"הם בדרגה זו.

והשאלה היא: כיון שכבר נסתיימו "מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות" – מהי ה"דרך ישרה" (הקלה והמהירה ביותר מבין כל דרכי התורה) שיבור לו האדם (כללות בני"ה) שגמר עניני העבודה כדי לפעול התגלות וביאת המשיח?⁴

והמענה לזה – "כל שהיא תפארת לעושי ותפארת לו מן האדם":

"תפארת" – קאי על התורה ("תפארת זו מתן תורה"), שמצד גודל מעלתה בכחה לחבר ב' התנועות דרצוא (קירוב ודיקות להקב"ה, "תפארת לעושי") ושוב (המשכה למטה, "תפארת לו מן האדם"), שהאורות העליונים יומשכו ויתגלו בכלים . . שעי"ז מתגלה ענינה האמיתי של הגלות (אורות עליונים), באופן שמושלל ענין הגלות כפשוטו, גאולה שאין אחרי גלות (כנ"ב*).

ויש להוסיף בביאור הטעם שהתורה (תפארת) היא "דרך ישרה" להתגלות והבאת המשיח – ע"פ הידוע⁵ שבמשיח צדקנו ישנם

(4) ומתחיל מהתגלות וביאת המשיח שבכאו"א מישראל, כידוע שהפסוק "דרך כוכב מיעקב גו" שקאי על מלך המשיח (ירושלמי תענית פ"ד ה"ה), קאי גם על כאו"א מישראל (ירושלמי מע"ש פ"ד ה"ו), כיון שיש בו ניצוץ מנשמת משיח (מאור עינים ס"פ פניחס).

(5) אוה"ת פרשתנו (כרך ג) ע' תתטז. ובארוכה – שהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך.

(* ס"ד"ח בהשיחה (ס"ה"ש שם ע' 494'5).

ב' ענינים: מלך (המלך המשיח) ורב (שילמד תורה את כל העם), והחילוק שביניהם, שענין ה"מלך" שבמשיח מורה על ההשפעה באופן מקיף שנעשית ע"י הביטול דקבלת עול מלכותו, וענין ה"רב" שבמשיח מורה על ההשפעה באופן פנימי שנעשית ע"י לימוד התורה עד שחשיב "כאלו ילדו"⁶, ויש לומר, שצירוף שניהם (מלך ורב, מקיף ופנימי) יחדיו מורה שגם האורות עליונים שלמעלה מהתלבשות בכלים (כ"א באופן מקיף בלבד) נמשכים ומתגלים בכלים (באופן פנימי), בכח התורה ("תפארת").

ב. [.] וביאור ה"דרך ישרה" להתגלות וביאת המשיח ע"י "מלכות שבתפארת" – בנוגע למעשה בפועל:

ובהקדמה – שכיון שמשיח צדקנו עומד לבוא תיכף ומיד, אבל עדיין לא בא בפועל, שלכן דרושה ההשתדלות האחרונה ("סוף לבושי") של כאו"א מישראל להביא את המשיח, צריכה להיות הפעולה (לא ע"י מלכות בטהרתה, ענינו של מלך המשיח עצמו, אלא) ע"י "מלכות שבתפארת", כלומר, ענינו של המשיח (מלכות) כפי שהוא בתורה (תפארת), כאמור לעיל (ס"א) שע"י התורה (ענינו של משיח בתור "רב") נמשכים ומתגלים האורות עליונים דהגאולה (ענינו של משיח בתור "מלך") באופן פנימי.

ובפשטות: "תפארת" – הו"ע לימוד התורה, ו"מלכות שבתפארת" – הוא לימוד התורה בעניני מלך המשיח ובעניני הגאולה שנתבארו בריבוי מקומות⁷,

– בתורה שבכתב (ובפרט "בדברי הנביאים . . שכל הספרים מלאים בדבר זה"⁸) ובתורה

(6) סנהדרין יט, סע"ב. פרש"י במדבר ג, א.

(7) ונקל למוצאם – ע"י ספרי המפתחות (שרבו בדורנו זה) על סדר הא-ב, בערכים המתאימים: גאולה, משיח, וכיו"ב.

(8) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ב.

עקשנות שאינה מובנת כלל

הסיבה היחידה מדוע תקועים עדיין בגלות היא... – מצד עקשנות!... יהודים מתעקשים, עקשנות של היפך הקדושה, ומאיזו סיבה שונה ומשונה לא רוצים לצעוק "עד מתי"...

עקשנות זו אינה מובנת כלל גם בשכל – כי אפי' אחד כזה שמשכנע את עצמו שטוב לו בגלות, הרי גם הוא מאמין שתמיד יכול להיות לו יותר טוב – במילא, בגלל זה לבד יש לך לצעוק "עד מתי" ושאתה רוצה את הגאולה, שאז יהי' לך יותר טוב!

(תרגום חפשי משיחת ש"פ מצורע, שבת הגדול, יו"ד ניסן ה'תשמ"ו – בלתי מוגה)

העילוי שבלימוד תניא ברדיו

כמדובר כמ"פ אודות גודל העילוי בלימוד התניא על גלי הרדיו – שע"ז נפעל כללות הענין הדפצת מעיינות החסידות בכל העולם כולו, ובאופן שבאותו רגע שלומדים בספר התניא שומעים זאת בכל מקום, היינו, שלא צריכים להמתין כדי הילוך מיל וכיו"ב, אלא ענין זה נפעל ברגע כמימרא.

וענין זה קשור במיוחד עם ביאת משיח צדקנו – שהרי היות שרוצים "משיח נאו", מובן, שגם ההכנה לביאת המשיח (ע"י הפצת המעיינות – לימוד ספר התניא) צריכה להיות באופן כזה – "נאו", ברגע כמימרא.

(משיחת ש"פ תזו"מ ה'תשמ"ב – בלתי מוגה)

עבודתם של כל בני הדור צריכה להיות באופן ד"לכתחילה אריבער"

[.] עד"ז מובן בימינו אלו – שלאחרי שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו גילה ופירסם את דרך עבודתו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש, "לכתחילה אריבער", הרי זו הוראה לכל בני הדור [ובפרט – המקושרים אליו, ועל ידו – עם רבותינו נשיאינו שבכל הדורות, הבעש"ט, המגיד, אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, אדמו"ר הצ"צ, אדמו"ר מהר"ש – בעל ההוראה ד"לכתחילה אריבער", ובנו, ממלא מקומו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע] – שעבודתם צריכה להיות באופן ד"לכתחילה אריבער".

ויש להאריך בכל הנ"ל, אבל, הלואי יקיימו מה שנתבאר בענין זה עד עתה...

(משיחת ש"פ קדושים, ב' דר"ח אייר ה'תשמ"ו – בלתי מוגה)

לזכות הרה"ת ר' מנחם מענדל הלוי זוג' מרת נחמה פייגא שיחי

וילדיהם: שולמית ובעלה הרה"ת דוד הלוי ובניהם: נתן הלוי ויוסף יצחק הלוי שי' לאבקובסקי

מאיר שלמה הלוי, חנה שרה, לוי יצחק הלוי וחווה מוסיא שיחי שגלוב

ע"י דוגמא חי' בהנהגתו בפועל, שמתנהג ברגילות למעלה מדרך הטבע

[.] מזה מובן הכוחות הנפלאים שנותנים ליהודי דוקא בזמן הגלות, ועאכו"כ בעקבתא דעקבתא דמשיחא, כאשר גם מצד הטבע (טבע הזמן דשיתא אלפי שנין דהוה עלמא¹) כבר "כלו כל הקצין"², ונמצאים בזמן קצר ממש לפני הגאולה [נוסף לזה שכל כוונת הגלות (גולה) היא בכדי לגלות בו את האל"ף דאלופו של עולם, ושמה יהי' "גאולה"³].

עאכו"כ (שנוסף להזמן עצמו, הרי זה) לאחרי ריבוי העבודה דבנ"י במשך כל הדורות (ובאופן דיגיטה, שזה עצמו מביא "ומצאת"⁴, מציאה שלא בערך להיגיעה), ומתוך מסירות נפש שלמעלה מדרך טבע העולם, וזוה גופא – ניתוסף חידוש בחודש ניסן מדי שנה בשנה, אלפי שנים מאז שנאמר בפעם הראשונה "החודש הזה לכם" – שע"י העבודה כבר זיכנו וביררו את הגשמיות (ועאכו"כ שביטלו את חומריות העולם, ע"י הגברת הצורה על החומר), ועשו מגשמיות רוחניות – הרי **בודאי ובודאי** שעכשיו בנקל יותר ליהודי לעשות עבודתו למעלה מדרך הטבע, ובאופן נעלה יותר מכל הדורות שלפנ"ז.

באותיות פשוטות:

כל יהודי צריך להכריז בכל העולם כולו, ע"י דוגמא חי' בהנהגתו בפועל שיהיו לה הדיים והיא תהי' ניכרת בכל העולם כולו [נוסף על זה שמכריז בצעקה בכח הדיבור⁵ שלו] – שלהיותו יהודי, מתנהג ברגילות בהנהגה בלתי רגילה שלמעלה מדרך הטבע (דהנהגת העולם), וכמה שפעל עד עתה – הרי מכאן ולהבא (מחודש ניסן החדש) פועל עוד יותר ענינים שאינם רגילים!

ובפשטות: לכא"ו ישנם דברים שעד עתה לא רצה לקבל על עצמו בחשבו שאין לו את הכחות בדרך הטבע לעשותם. הן בשיעורים בלימוד התורה, הן בשיעורי צדקה (מעשר או חומש או יותר מזה), הן בעבודת התפלה, ועד"ז בעבודתו דכל מעשיך לשם שמים ובכל דרכיך דעהו.

באה עכשיו שנה חדשה (ראש וראשון לחדשי השנה) ומלמדת אותו, שעתה הוא הזמן הכי מתאים לקבל על עצמו דברים חדשים שעד עתה אפשר שלא היו בכחו (והי' צריך לנס כדי לעשותם), **ובודאי** שיצליח בזה ובדרך הטבע!

(משיחת ש"פ תזריע, ג' ניסן ה'תשמ"ט - מוגה, תרגום מאידית)

(1) ר"ה לא, א.

(2) סנהדרין צז, ב.

(3) ראה לקו"ת בהעלותך לה, ג. ובכ"מ.

(4) מגילה ו, ב.

(5) שהרי כל א' בודאי מנצל בפועל הכחות שהקב"ה נותן לו, כולל כח הדיבור [עם כל הפירושים שבו, כולל – כח כנגד הכ"ח עתים, וכי"ב], ועיקר – להוציא כח הדיבור ושאר הכחות שלו מן הכח אל הפועל.

שבעל פה, בגמרא (ובפרט במסכת סנהדרין ובסוף מסכת סוטה⁹) ובמדרשים, וגם – ובמיוחד – בפנימיות התורה, החל מספר הזר (ש"בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזר כו' יפקון בי' מן גלותא ברחמים"¹⁰), ובפרט בתורת החסידות (שע"י הפצת המעיינות חוצה אתי מר דא מלכא משיחא¹¹) בתורת רבותינו נשיאנו, ובפרט בתורתו (מאמרים ולקוטי שיחות) של נשיא דורנו – מעין ודוגמא והכנה ללימוד תורתו של משיח, "תורה חדשה מאתי תצא"¹², שילמד לכל העם פנימיות התורה (טעמי תורה), ידיעת אלוקות ("דע את אלוקי אביך"¹³), כפס"ד הרמב"ם¹⁴ ש"באותו הזמן... יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים ושיגו דעת בוראם כו" –

וההוספה בלימוד התורה בעניני משיח והגאולה ("מלכות שבתפארת") היא ה"דרך ישרה" לפעול התגלות וביאת המשיח והגאולה בפועל ממש.

ג. ועל של פועל באתי – ובודאי יעוררו ויפרסמו בכל מקום ומקום:

כדי לפעול התגלות וביאת המשיח תיכף ומיד – על כאו"א מישראל (האנשים – הן יושבי אוהל (ישכר) והן בעלי עסק (זבולון), וכן הנשים והטף, כל חד וחד לפום שיעורא דילי') להוסיף בלימוד התורה (במיוחד) בעניני משיח וגאולה.

ומה טוב שהלימוד יהי' (ברבים) בעשרה,

(9) וע"פ האמור לעיל (ס"ז) בהשיחה [סה"ש תנש"א ח"ב ע' 494]) שהגאולה באה ע"י התגלות ענינו האמיתי של הגלות – יומתק שסימני הגאולה הם בסוף (סיום וגמר) מסכת סוטה הקשורה עם הגלות. (10) זח"ג קכד, ב – ברע"מ. הובא ונת' באגה"ק רסכ"ו.

(11) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו.

(12) ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

(13) דה"א כח, ט.

(14) בסיום וחותרם ספרו "משנה תורה".

כי, נוסף על המעלה ד"עשרה שיושבים ועוסקים בתורה שכונה שרוי' ביניהם"¹⁵, יש מעלה מיוחדת כשלומדים עניני משיח והגאולה ברבים בנוגע להתפעלות והשמחה ברגש הלב, שע"י"ז הולכת וגדלה ההשתוקקות והצפי' לביאת המשיח¹⁶.

ועוד ועיקר כפשוט – להוסיף בקיום המצוות בהידור, ובמיוחד בההידור במצות הצדקה (כללות כל המצוות¹⁷) ש"מקרב את הגאולה"¹⁸.

וכדאי ונכון לקשר ההוספה בצדקה עם ההוספה בתורה בעניני משיח והגאולה – עי"ז שההוספה לצדקה היא מתוך כוונה לקרב ולרזז את הגאולה, כיון שכוונה זו כשלעצמה היא חלק מלימוד התורה בעניני הגאולה – הלימוד (במחשבה – מזמן לזמן) דמאמר חז"ל "גדולה צדקה שמקרב את הגאולה"¹⁹.

ד. ויה"ר שההחלטה בכהנ"ל תמהר ותזרז ותביא תיכף ומיד את התכלית והמכוון – התגלות וביאת המשיח בפועל ממש, תיכף ומיד ממש.

ובפשטות – שביום הש"ק פרשת "אשה כי תזריע וילדה זכר", "זאת תהי' תורת המצורע ביום טהרתו" (לפני הקריאה בתורה ועאכו"כ לפני לימוד פרקי אבות במנחה), תהי' לידת

(15) אבות פ"ג מ"ו. וראה אגה"ק סכ"ג.

(16) ולכן, גם אלה שרוצים ללמוד בעיון ושקו"ט (ועד לחדש חידושי תורה בעניני משיח וגאולה), מתוך מנוחה וישוב הדעת, ע"י הלימוד לעצמו או בחברותא – ישתדלו (מזמן לזמן) להשתתף גם בהלימוד בעשרה, כדי שיהי' אצלם גם המעלה שע"י הלימוד בעשרה (כבפנים).

(17) ראה תניא פל"ז.

(18) ב"ב י"ד, א.

(19) ובסגנון האמור לעיל – מלכות שבתפארת – יש לומר: תפארת הו"ע התורה, ומלכות – שעיקרה קיום מצוות המלך – הו"ע (המצוות, ובפרט מצות) הצדקה. ובמלכות שבתפארת (שהמלכות עצמה היא במדת התפארת) – גם הצדקה (מלכות) היא חלק מהתורה (תפארת).

והתגלות משיח צדקנו ("חיוורא דבי רבי" כפי שהוא "ביום טהרתו") – שזוכים לשמוע ההכרזה (בכל העולם ובכל סדר ההשתלשלות) ש"הנה זה (מראה באצבעו ואומר זה) מלך המשיח בא", והנה זה כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בא (כיון ש"הקיצו ורננו שוכני עפר"20, וצדיקים קמים לתחי' מיד²¹), וכל רבותינו נשיאינו, וכל צדיקי ונשיאי ישראל, ומשה ואהרן עמהם.

וביחד עם כל בני, "בנערנו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"22, "עוד אקבץ עליו לנקבציו"23, "מאשור וממצרים כו' ומאיי הים"24 – באים "עם ענני שמיא"25, לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, לבית המקדש (ש"בית תפלה יקרא לכל העמים"26),

- (20) ישעיי כו, יט.
- (21) ראה זח"א קמ, א.
- (22) בא יו"ד, ט.
- (23) ישעיי נו, ח.
- (24) שם יא, יא.
- (25) דניאל ז, יג. וראה סנהדרין צח, א.
- (26) ישעיי נו, ז.

ולקדש הקדשים – כמ"ש בהפרשה שקורין תיכף במנחה: "בזאת יבוא אהרן אל הקודש"27, כניסת כהן גדול ביוהכ"פ לקדש הקדשים²⁸, ולעיתיד לבוא – לא רק אהרן, אלא גם כאו"א מישראל שיהי' בדרגת כה"ג ("ממלכת כהנים", כהנים גדולים²⁹), ולא רק ביוהכ"פ, אלא גם "בכל שעה שהוא רוצה ליכנס"30.

ועוד והוא העיקר – שכל זה נעשה בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, כך שיכולים להודות ולברך על לידת והתגלות המשיח: "שהחיינו³¹ וקיימנו והגיענו³² לזמן הזה". ■

- (27) אחרי טז, ג.
- (28) להעיר ששיעור היומי ברמב"ם הוא בהלכות עבודת יום הכיפורים (פרקים א-ג).
- (29) יתרו יט, ו ובבעה"ט עה"פ.
- (30) ויק"ר פכ"א, ו. וראה רד"ל שם. שמו"ד פ"ח, יו"ד ובמפרשים שם.
- (31) להעיר, שברכת שהחיינו מברכים על שמחה הנרגשת בלב – דוקא על דבר שישנו בפועל עתה.
- (32) וי"ל גם מלשון נגיעה, שיכולים (לא רק להראות, אלא גם) לגעת (אנרירען – לקו"ת ר"פ שמיני).

מקומו! הגלות רק פועלת עליו שיהי' "קרוי" טמאה".

ה. ומזה⁷ באים גם להטעם ב"ינה של תורה", מדוע בגמ'⁸ כתוב "מכלל שהיא טמאה" משא"כ ברש"י מובא הלשון "קרוי" טמאה":

בגמ' אין צורך להבהיר שיהודי במצב של גלות הוא רק "קרוי" טמאה, ולכן לא מובא שם לשון זה; אבל פירוש רש"י, שאוחז בתחילת החינוך של הילד ביהדות – צריך להבהיר, שכאשר רואים יהודי שאינו כדבעי, יהודי הנמצא במצב של גלות, צריך לדעת שהוא רק "קרוי" טמאה, הוא, ח"ו, לא טמא ממש.

הרי אפילו דברי תורה אינן מקבלים טומאה⁹, כיון שנאמר¹⁰ "הלא כה דברי כאש" – עאכו"כ בני ישראל שהם למעלה מהתורה, כמש"כ בתנא דבי אליהו¹¹, ש"אני אומר" ש"ישראל קדמו לתורה שנאמר (בתורה גופא) דבר אל בני ישראל צו את בני וכו'" – שאצלם, בעצם, לא שייכת כלל טומאה, אלא רק "קרויים" טמאים, לא יותר מאשר מצב ד"שפתני השמש" ו"בני אמי נחרו בי".

וכיון שגלות היא רק דבר חיצוני וצדדי, "שזפתני השמש" בלבד – בודאי שתיכף ומיד ("אָט אָט") היא תתבטל ותבוא הגאולה, ואזי תעמוד הלבנה בגלוי בשלימותה, וכך גם היהודים יעמדו בגלוי בשלימותם [. .] ו"בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל"12.

(תרגום חפשי משיחת ש"פ תזריע ה'תשמ"א – בלתי מוגה)

- (7) בכל הבא לקמן ראה לקו"ש חכ"ז ע' 80 ואילך.
- (8) יבמות עד, ב. סנהדרין פג, ב. זבחים יט, רע"ב.
- (9) ברכות כב, א. רמב"ם סוף הל' ק"ש.
- (10) ירמי' כג, כט.
- (11) פי"ד.
- (12) ר"ה יא, רע"א. שמו"ד שם.

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן – אחרון של פסח, ה'תשע"א

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוככם, בגאולה האמיתית והשלימה

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח ר' חיים משה יהודה בהר"ר ירמיהו הכהן ולאח ע"ה בלוי

מו"ל כת"י הראשונים, רב בית כנסת ומנהיג רוחני במשך יובל שנים, וזיכה אלפים במצוות תפילין ומוזוה נפטר ג' אייר ה'תשס"ג, לסדר "אמור אל הכהנים"

ולע"נ זוגתו הרבנית חנה חי' הנה בת ר' מאיר שמריהו ורחל – נפטרה י"ג כסלו ה'תשמ"ג

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוככם, בגאולה האמיתית והשלימה

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש לזכות

הרה"ת אורי אהרן יואל בן מינדל וזוג' בת'יה רות בת שרה שיחיו

וילדיהם: שטערנא שרה ושמואל שיחיו

ולזכות דוד יעקב בן מינדל שי, מיכאל נחמיה בן חיה אסתר וזוג' רחל יפה בת מינדל שיחיו

וילדיהם: עדן שרה ושהם מרדכי שיחיו

ולזכות שושנה חסיה בת מינדל שתחי'

ולזכות הרה"ת אפרים יונה בן פאולין רות וזוג' רייזל פרומה בת חי' רחל שיחיו

ולזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומה שי' ולזכות חי' רחל בת שפרנצא שתחי'

ולזכות צבי בן חי' רחל שי'

לגלות – מוכרחים לומר שזהו דבר טוב!

כוונת הגלות, אומרים הם, היא בכדי ללמוד תורה ולקיים מצוות בגלות, אבל הגלות עצמה היא דבר טוב (רחמנא-ליצלן)!

והראי' לך, ממארוז"ל⁴ "צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיזרן בין האומות!"

חושך הגלות כפול ומכופל עד-כדי-כך, שיתכן שיהודים לא יתביישו ויאמרו שגלות היא דבר טוב!

ד. עונים על-כך: לא! גלות היא דבר רע, שגרוע ממנה כבר לא יכול להיות!

כל ענין הגלות הוא מצד סיבה צדדית, והיא לא נוגעת ("רירט ניט אָן") בעצם מציאותם של יהודים.

אסור, ח"ו, להודות להקב"ה על הגלות – צריך לתבוע מהקב"ה שיביא את משיח צדקנו ואת הגאולה האמיתית והשלימה בזריזות וכמה שיותר מהר!

ולא כאותם הטוענים שאלו הם עסקי של הקב"ה, ובודאי שעם הזמן הוא יביא את משיח צדקנו, והם סומכים עליו; אנחנו (טוענים הם) צריכים רק ללמוד תורה ולקיים מצוות, לסמוך על הקב"ה ולא להתערב בעסקים שלו. [לטענתם:] גלות הוא דבר נורמלי ודבר טוב, ולכן אסור לבקש "ווי וואָנט משיח נאַו".

אומרים להם – שבכל יום מימות החול מבקשים ג' פעמים בכל ג' התפללות – "ותחזינה עינינו בשוכן לציון ברחמים", ו"את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", "כי לישועתך קוינו כל היום", ועוד כמה פסוקים וביטויים, וכן "אחכה לו בכל יום שיבוא",

וגלות הוא דבר נורא ("אָן אומגליקלעכע זאַך"), עד שמובא בספרים⁵ שעונש הגלות "שקול כמעט כצער מיתה" ר"ל! ואף יותר גרוע – שהרי זה הולך ונמשך ונהי' יותר ויותר גרוע, ר"ל!

חושך הגלות כפול ומכופל עד-כדי-כך, שיתכן שיהיו יהודים אשר לא יתביישו מעצמם ויאמרו שגלות היא דבר טוב!

[. .] על מצב זה נאמר⁶: "אוי להם לבנים שגלו משולחן אביהם" – גם האבא רוצה להיות יחד עם הבן וגם הבן רוצה, באם רק אינו תועה, להיות עם אביו; ובשעה שהוא נמצא, ר"ל, בגלות – אזי "אוי" לו, זהו דבר נורא שאין כמוהו! כאילו שנמצא בשוק של בורסקי, בגלות, לא במקומו הרגיל.

וכמובא בזהר, שהלבנה אומרת ליהודים שמה שהיא בהעלם בזמן הגלות הוא רק מצד סיבה צדדית, "בגין שאני שחרחרת", ששזפתני השמש דאסתלק מני שמשא לאנהרא לי ולאסתכלא בי וחד דבני אמי נחרו בי", אבל באמת הלבנה קיימת גם בזמן הגלות.

ועד"ז כאשר יהודי נמצא במצב של גלות, הוא בעצמו לא טמא, ח"ו, הוא רק "קרוי" טמאה" (בלשון רש"י), שהרי בעצם, הגלות לא נוגעת לו ("רירט אים ניט אָן"), זה לא

(6) ברכות ג, סע"א.

(4) פסחים פז, ב.

(5) חינוך מצוה תי.

"ביום טהרתו" כאשר יהודים עושים תשובה

הנחה: "ועד הנחות התמימים". תרגום: מערכת "יחי המלך"

במדרש¹ מפרשים את פרשת נגע צרעת הבית על בית המקדש: "ונתתי נגע צרעת) בבית ארץ אחוזתכם² – זה ביהמ"ק וכו'", עד ל"ונתן את הבית³, וביתא⁴ דנא סתרי" (חורבן ביהמ"ק), ומסיים: "יכול לעולם, ת"ל ולקחו אבנים אחרות⁵, שנאמר⁶. . הנני יסד בציון אבן וגו'".

שואלים על זה: היתכן לומר כך על בית המקדש (נגע צרעת)?

ויש לומר הביאור, שזהו על-דרך מ"ש בגמרא (במס' סנהדרין⁷) על משיח צדקנו: "מאי סימני, יתיב ביני עניי סובלי חלאים", "מנוגעים, והוא נמי מנוגע, דכתיב⁸ והוא מחולל מפשעינו, וכתבי⁹ חליינו הוא נשא¹⁰, ומשיח נקרא "מצורע" – "חיוורא (מצורע) דבי רבי שמו, שנאמר⁹ אכן גו' חשבנוהו נגוע וגו'¹¹".

זאת אומרת, שמשיח מצד עצמו, ועד"ז ביהמ"ק, כולו טוב וקדושה ואין לו שייכות לכל ענין הצרעת שבא רק "מפשעינו וגו'"; וכאשר יהודים עושים תשובה – תיכף ומיד באה הגאולה, כמבואר בגמרא שם⁷ שמשיח "שרי חד ואסיר חד כו' דילמא מבעינא דלא איעכב", לכשיהי' "היום אם בקולו תשמעו"¹², "לא¹³ עכבן (אפילו) כהרף עין"¹⁴, ונעשית מיד "טהרת המצורע" – "זאת תהי' תורת המצורע ביום טהרתו"¹⁵, עד לסיום הענין (הן בנוגע למצורע והן בנוגע לצרעת בית) – "וטרהר"¹⁶ – ביאת משיח צדקנו ובנין ביהמ"ק השלישי שיעמוד אז בתכלית הטהרה והקדושה, באופן ד"לשכון כבוד בארצנו"¹⁷, באופן נצחי ומנוחה נצחית שאין אחרי' גלות (לא כבית שני שהי' בו חורבן, "נגע צרעת") – בחי' עשר.

וכאשר נמצאים "בעשור לחודש הזה" – מודגש אז איך שהעולם עומד במצב שכולו טוב וקדושה ואין שום מקום להיפך הקדושה, מעין ובדוגמת מצב העולם לע"ל, בביאת משיח

(1) ויק"ר ספ"ז.

(2) פרשתנו יד, לד.

(3) שם, מה.

(4) ע"פ עזרא ה, יב.

(5) פרשתנו שם, מב.

(6) ישע"י כח, טז.

(7) צח, א.

(8) ישע"י נג, ה.

(9) שם, ד.

(10) פרש"י סנהדרין שם.

(11) סנהדרין שם, ב ובפרש"י. עוד עד"ז ראה בסה"ש תנשא" ח"ב ע' 491 ואילך (חלקו הבאנו לקמן ע' 16).

(12) תהלים צה, ז.

(13) סנהדרין שם, א. ע"ד מ"ש ביציאת מצרים – מכילתא ובפרש"י בא יב, מא.

(14) ראה ענף יוסף לעין יעקב סנהדרין שם.

(15) פרשתנו שם, ב.

(16) שם, ט. כ. נג.

(17) תהלים פה, י – הקאפיטל שמתחילים למחרת ("א ניסן תשמ"ו).

צדקנו ובנין ביהמ"ק השלישי, כשיראו בגלוי ובתכלית השלימות איך שהעולם כולו טוב וקדושה.

(תרגום חפשי משיחת ש"פ מצורע, שבת הגדול, יו"ד ניסן ה'תשמ"ו - בלתי מוגה)

אנן חסידים נעני' אבתרייהו בנוגע לרבותינו נשיאנו

[.] ומודגש עוד יותר בשמו של משיח (הגואל) שנקרא בשם מצורע¹ – מצורע של בית רבי, ש"יתייב ביני' עניי סובלי חלאים", "מנוגעים, והוא נמי מנוגע" – שמשח נמצא בעולם בזמן ומקום הגלות, ובמצב של גלות, שסובל תחלואי הגלות [כהמשך הגמרא² "אמר רב אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש", "אם משיח מאותן שחיין עכשיו³ ודאי היינו רבינו הקדוש⁴, דסובל תחלואים וחסיד גמור הוה⁵], ומצפה בקוצר רוח ובכליון עינים⁶ להתגלות (מההעלם בזמן ומצב הגלות), דמלך המשיח גואל את ישראל בגאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי' גלות, כפס"ד הרמב"ם⁷ "יעמוד מלך מבית דוד וכו'".

(מתוך שיחת ש"פ תז"מ ה'תנש"א - מוגה)

(1) ראה אוה"ת נ"ך (ע' צג) שהטעם שמשח נקרא "חיוורא דבי רבי", הוא, לפי ש"בהרת עזה כשלג . . . (היא) הלע"ז דענג העליון לבושי' כתלג חויר, וע"כ משיח שהוא גילוי פנימיות עונג העליון סובל הנגע בכדי שעי"ז יומשך העונג כתלג חויר".

(2) סנהדרין צח, ב.

(3) וע"פ פס"ד הרמב"ם (הל' מלכים ספ"א) "ואם יעמוד מלך מבית דוד כו" – היינו שהוא כבר מלך.

(4) ושם (בהתחלת הסוגיא): "דבי רבי שילא אמרי שילה שמו, שנאמר עד כי יבוא שילה, דבי רבי ינאי אמרי ינון שמו (כמו ינאי, כל אחד הי' דורש אחר שמו*), שנאמר יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו, דבי רבי חנינה אמרי חנינה שמו, שנאמר אשר לא אתן לכם חנינה, ויש אומרים מנחם בן חזקי** שמו,

(* פרש"י שם. - ולהעיר מדויק לשון רש"י "כל אחד הי' דורש אחד שמו" (ולא שהתלמידים חידשו ששמו כשם רבם).

(** כ"ה ("בן חזקי") בדפוסים שלפנינו, ובירושלמי ואיכ"ר: "מנחם" סתם. - ולהעיר שרש"י מעתיק תיבת "מנחם", ומוסיף "בן חזקי". וכנראה שצ"ל בפרש"י "היג בן חזקי", אלא שהבחור הונעזע "תיקן" והשמיט "היג". ונצ"ע.

הדמיון והלימוד מהעלם הלבנה לזמן הגלות

"קרוי' טמאה" (פרש"י פרשתנו יב, ז).

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. הפסוק¹ "אל תראוני שאני שחרחרת ששזפנתי השמש", מבואר בזוה"ק לא בתור ציווי אלא כסיפור דברים:

"בשעתא דסיהרא אתכסיא בגלותא – היא אמרה אל תראוני", שהפירוש בזה הוא – לא דאיהי פקידת דלא למחמי לה", שהיא "אבודה" ח"ו ("פאָרפאַלן") ולכן מבקשת שלא יביטו בה, אלא – "בגין דאיהי חמת תיאובתא דישאל לגבה למחמי נהורא, היא אמרת: אל תראוני – לא תיכלון למחמי לי, אל תראוני ודאי", שהפירוש בזה: כשהלבנה רואה שבני ישראל לא רואים אותה, היא פוחדת שהם יתייאו מלהביט בה – ולכן, היא אומרת ליהודים ומנחמת אותם: "אל תראוני – לא תיכלון למחמי לי, אל תראוני ודאי" – עליכם לדעת, שמה שאינכם רואים אותי הוא רק משום שעתה הוא זמן הגלות, ורק "בגין שאני שחרחרת", כיון ש(בזמן הגלות) השמש מתכסית ממני. אך באמת קיימת אני גם עתה, בשלימות, ותיכף תבוא הגאולה שאז תראו אותי בשלימות. ולכן אל לכם להתייאו מלהביט בי.

זאת-אומרת, אע"פ שבזמן הגלות הלבנה בהעלם, היא רוצה שגם אז יביטו בה ויראו אותה,

וכאשר היהודים מסתכלים ומחפשים אותה ומצפים לראותה – אזי הלבנה עצמה מנחמת אותם, כי הגם שעתה אינכם רואים אותי, זהו רק מצד סיבה צדדית – "בגין שאני שחרחרת", ובמילא עליכם להשאר עם תשוקה ושאיפה לראותי, וזה גופא, שיש לכם כזו תשוקה, יפעל שתבוא הגאולה ותראו אותי בשלימות; הלבנה מבטיחה שסוף-כל-סוף יראוה, וזה גופא יהי' ע"י שיצפו לראותה!

כשיהודי נמצא בגלות עליו להשתוקק לגאולה

ב. [.] ומזה ישנה מיד הוראה בפשטות:

הגלות אינה דבר טוב ולא דבר המתאים ("גלות טויג ניט"), כמובן וגם פשוט. וכשיהודי נמצא בגלות עליו לדעת, שחושך הגלות הוא רק מצד סיבה צדדית, ועליו להשתוקק ולהתגעגע לגאולה האמיתית והשלימה, "אחכה לו בכל יום שיבוא³", לגילוי הלבנה בשלימותה, ועד שהלבנה עצמה מנחמת אותו בזמן הגלות ואומרת לו שלא יתייאו מחושך הגלות, כי הרי זה ענין צדדי, אלא שימשיך להתגעגע לגאולה, כיון שהנה הנה באה הגאולה, ואדרבה – עי"ז שהוא יצפה ויתגעגע לגאולה – זה גופא יקרבו יותר את הגאולה.

ג. ולא כאותם האומרים שאין זו דרכם לצעוק ולתבוע "ווי וואַנט משיח נאָו", ואומרים שגלות היא דבר "טוב", שהרי כיון שלא ברצונו הלכנו לגלות, אלא הקב"ה שלח אותנו

(3) מהי"ג עיקרים.

(1) שה"ש א, ו.

(2) ח"ג מה, ב.